

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

**ВІСНИК
ПРИКАРПАТСЬКОГО
УНІВЕРСИТЕТУ**

Педагогіка
ВИПУСК XXXIII

Івано-Франківськ
2010

**ВІСНИК ПРИКАРПАТСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ.
ПЕДАГОГІКА. 2010. ВИПУСК XXXIII**

У віснику вміщено науковий доробок відомих українських та зарубіжних учених з актуальних проблем освіти дітей та молоді у сучасному полікультурному просторі в руслі її глобалізації.

Представлені результати наукових досліджень різних напрямів педагогічної науки, в т. ч. матеріали III-ї Міжнародної науково-практичної конференції “Етновиховний простір сучасних закладів освіти в умовах глобалізації: стан і перспективи” (15-16 квітня 2010 р., м. Хмельницький, Україна). Вони можуть бути використані науковцями, аспірантами, педагогами і студентами. Вісник розраховано й на всіх тих, для кого означені проблеми становлять науковий інтерес.

In the bulletin a scientific creation of the known Ukrainian and foreign scientists which concern the urgent problems of children and youth education in channel of its globalization of modern polycultural space is contained.

The results of scientific researches of different tendencies of Pedagogical science, including materials of the III International scientific and practical conference “Educational space of modern educational institutions in condition of globalization: the status and perspective” (April 15-16, 2010, Khmelnytskyi, Ukraine). They can be used by research workers, graduate students, teachers and students. This bulletin is also intended for everyone, who is interested in the noted problems.

Друкується за ухвалою Вченої ради Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Редакційна рада: д-р філол. наук, проф. В.В.Грещук (*голова ради*); д-р філос. наук, проф. С.М.Возняк; д-р філол. наук, проф. В.І.Кононенко; д-р істор. наук, проф. М.В.Кугутяк; д-р юрид. наук, проф. В.В.Луць; д-р філол. наук, проф. В.І.Матвіїшин; д-р фіз.-мат. наук, проф. Б.К.Остафійчук; д-р пед. наук, проф. Н.В.Лисенко; д-р хім. наук, проф. Д.М.Фреїк.

Редакційна колегія: д-р пед. наук, проф. Н.В.Лисенко (*голова редколегії*); д-р пед. наук, проф. Т.К.Завгородня; д-р пед. наук, проф. А.В.Вихрущ; д-р пед. наук, проф. В.В.Кемінь; д-р пед. наук, проф. І.Є.Курляк; д-р пед. наук, проф. В.К.Майборода; канд. пед. наук Л.О.Мацук (*відповідальний секретар*); д-р пед. наук, проф. А.С.Нісімчук; д-р пед. наук, проф. В.А.Поліщук.

Видається з 1995 р.

Адреса редакційної колегії:
76000, Івано-Франківськ, вул. Мазепи, 10,
Педагогічний інститут
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника.
Видавничо-дизайнерський відділ ЦІТ
Прикарпатського національного університету, 2009.
Тел.: 71-56-22.

12. Kopp Mária (2006): *A lelkiállapot és az egészség összefüggései* In. Megelőző orvostan és népegészségtan Szerk.. Ádány Róza Medicina Könyvkiadó Zrt., Budapest 516-522.
13. Kováts Ferenc: *Egészséges élet – derűs öregség* Medicina könyvkiadó, Budapest, 1979. 33. oldal.
14. *KSH* 2002, 2007
15. Majercsik Eszter (2004): *Idősek a mában* <http://phd.om.hu/disszertációk/ertekezések>
16. McDermott, A.Y., Mernitz, H. (2006): *Exercise and Older Patients: Prescribing Guidelines* American Family Physician 74. 3. 437-444.
17. Pikó Bettina (2006): *Orvosi szociológia* Medicina Könyvkiadó Zrt, Budapest
18. Plette Richárd, Grónai Éva (2006): *A lelki egészség kérdései Magyarországon* Foglalkozás-egészségügy, 1. 24-33.
19. Sáhó Erzsébet (1994): *Időskorúak gondozása* In.: Szociális Segítő – Időskorúak. Szerk.: Balogh Miklósné, Budapest, 24. oldal
20. Sato, T., Demura, S., Murase, T., Kobayashi, Y. (2005): *Quantification of relationship between health status and physical fitness in middle-aged and elderly males and females.* Journal of Sports Medicine and Physical Fitness 45. 4. 561-569.
21. Sima Agnes (2005): *Az öregedés közegészségügyi vonatkozásai* In: Megelőző orvostan és népegészségtan Szerk: Tompa Anna Semmelweis Egyetem Közegészségtani Intézet, 249-252.
22. Sima Agnes, Pikó Bettina, Horváth Judit Krisztina (2006): *A mentálhigiéné mint egészségfejlesztési prioritás: középiskolások lelki egészségének, életmódjának kockázati magatartásának vizsgálata* Egészségfejlesztés 1-2. 33-37.
23. Thurston, M., Green, K. (2004): *Adherence to exercise in later life: how can exercise on prescription programmes be made more effective?* Health Promotion International 19. 3. 379-387.
24. WHO (1985)
25. 81/2009. (X. 2.) OGY határozat az Idősügyi Nemzeti Stratégiáról
26. 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról. 39. oldal
27. 2007. évi CXXI. törvénymódosítás a szociális igazgatásról és a szociális ellátásokról

Introducing and stressing the presentation of demographical process this study demonstrates that growing old of society nowadays is a global phenomenon. With full knowledge of this facts we deal with the category and classification of old age. This paper analysis the position of elderly people through the drafting of social supply system.

Key words: *global, growing old, old age, social supply system*

УДК 811:008

ББК 74.102.12

Бергхауер-Олас Эмйовке

A KULTÚRA ÉS NYELV KAPCSOLATA

Kultúra – suкупність способів життя, засновані на побудові нагромадних знань людей, які заковдані у мові, затверджені у фізичних предметах, повір'ях, цінностях, навиках та діяльностях, які передаються з покоління в покоління.

В роботі отримаємо погляди про новітні, переломні теорії, які розглядаються в сучасній психологічній літературі. На основі цього можливо зустрічати й ту думку, за яку дитина не соціалізується, а за допомогою засвоєння мови, в аналогічному процесі, засвоює культуру.

Ключові слова: *культура, культурні пам'ятки, культурне психологія, мова, соціалізація*

Az ember természetéből adódóan kultúrlényként definiálható. Csupán biológiai lényként nem állhatná meg helyét a világban, életképtelen volna. Életképpessé az teszi, hogy önmaga és a természet közé iktatja a kultúrát. Fennmaradásának és ezzel együtt megmaradásának egyetlen esélye, a kultúra szimbolikus értelemvilágának bekebelezése, a világ megismerése.

A jelen idők pszichológiai irodalmában számos meghatározás használatos a kultúra fogalmának körülírására, melyek közül ritka esetben találkozhatunk mindent átfogó és behatároló magyarázattal. Egyik sikeres megközelítést Michael Cole eszme-

futtatásában találjuk, ahol is a kultúra az emberek által felhalmozott tudásra épülő életmódok együttese, amely a nyelvben kódolódik, s fizikai tárgyakban, hiedelmekben, értékekben, szokásokban és tevékenységekben testesül meg, amelyeket az egyik generáció továbbad a másiknak [2, 59]. Szignifikánsan rajzolódik ki az a tény, mely szerint az emberi tevékenység egy kifinomult és állandóan változó munkamegosztás és tapasztalat köré szerveződik az adott kultúrán belül. Ennek értelmezéseként minden ember sajátos, a többiektől eltérő tapasztalatrészt tesz magáévá [3, 103].

Nagy áttörést jelentett Assmann elképzelése a kultúráról, túllépett a megkövesedni vélt mintázatokon, mintegy teljen új szemszögből világítva meg az emlékezés és kultúra viszonyát, az egyén és társadalomban betöltött szerepét, valamint a kultúra és identitás fogalmak összefonódását. Gondolatvilágában az ember csak arra képes emlékezni, ami a mindenkori jelen vonatkoztatási keretein belül múltként restaurálható, akkor az merül feledésbe, aminek nincs az adott jelenben vonatkoztatási kerete. A különböző társadalmi csoportokba belenövő ember a csoport és a maga számára csak azokat az emlékeket őrzi meg valójában, amelyeknek a jelenben van prioritásuk. Az ember lehet egyszerre több társadalmi csoport, többféle kollektívum emlékezetének hordozója. Az emlékezet tárgyai konkrét időhöz és térhez, ahhoz a konkrét csoporthoz kötődnek, amelyek ismérve a rekonstruktivitás. Az emlékezésben sohasem maga a múlt őrződik meg, hanem csak az marad meg belőle, amit az adott társadalom értékesnek tart megőrizni belőle. Ekként lehetséges az is, hogy így az emlékezet nemcsak a múltat rekonstruálja, hanem egyben a jövőt is megszervezi. Ahhoz, hogy a kulturális emlékezet működhessen, néhány alapvető feltételnek jelen kell lennie, melyeken keresztül az identitásbiztosító tudás szabadon áramolhat. E feltételek a tárolhatóság (*költői megformáltság*), előhívhatóság (*rituálék*) és közölhetőség (*kollektív részvétel*) köré csoportosulnak. A kollektívum a rituálékon való személyes részvétel révén veszi ki részét a kulturális emlékezésből. Az ünnepeken és a rituálékon (szertartásokon) való részvétellel biztosítják az identitásformáló tudás továbbadását [1, 108].

A mai antropológusok megosztottak abban a két, egymással összefüggő kérdésben, hogy a kultúra egyes összetevői hogyan kapcsolódnak egymáshoz, illetve milyen mértékben állandó a kultúra az egyes helyzetekben. Clifford Geertz helyeslőleg idézte fel a Max Weber-féle elképzelést, mely szerint az ember “a jelentések szötte hálójában függő állat” [7, 34-35], majd erre az elgondolásra reflektálva jelentette ki, hogy a kultúrát tekinti ennek a hálónak. Azonban határozottan visszautasítja a kultúra idealista szemléletét és elképzelése arra a feltevésre épül, hogy az emberi gondolkodás alapvetően társas és nyilvános. Természetes közegként fogható fel az udvar, a piac vagy a városi tér. A gondolkodás nemcsak a fejben zajlik, hanem a jelentésteli szimbólumok cseréjét is jelenti ugyanakkor. Ezek általában szavak formáját öltik, de lehetnek gesztusok, rajzok, zenei hangok, mechanikus eszközök, mint amilyen az óra [6, 240]. Geertz azzal, hogy Weber “jeletéshálók” kifejezését használja, mintegy kivetíti elének az elképzelt pókháló káprázatos mintázatának vízióját. A kultúra belső, illetve külső értelmezése hadba áll egymással, teljesen eltérő nézeteket sorakoztatnak fel. Külső tényezőként az emberi tevékenység számos anyagi megnyilvánulása definiálható. Ilyenek a beágyazódott szimbólumok, szokások és a műtermékek egymáshoz rendelésével kapcsolatos rítusok. Az ezzel ellentétes, belső megközelítés az emberi kapcsola-

tok és az összehangolt cselekvések háttereként a belső pszichológiai struktúrákat vagy a kulturális tudást nevezi meg és az értelmezés folyamatának működését szeretné jobban megismerni [3, 122]. A szálak továbbfűzésekor eljutunk a kultúra interiorizációjához is. Ugyanis a kultúra így nem “kívülre” helyezhető elsősorban, mint a korábbi időszakban, hanem az emberek elméjében lévő kultúrára kerül át. A kultúra az “ideák fogalmi struktúrája vagy rendszere” lesz. Ehhez az interiorizációhoz köthető a kulturális pszichológiai irányzat kialakulása, amely a kultúrát az egyéneken, valamint az egyének közötti interakcióban helyezte inkább el, közös jelentés és gyakorlat formájában. Mindezek mellett egyértelművé vált az is, hogy az irányzat szerint az emberi psziché és kultúra nem redukálhatóak egymás elemeire, azaz a kultúra nem definiálható csak pszichológiai mozzanatokkal [5, 18].

A gyermeki fejlődés kultúrközi vizsgálatában állandó téma a környezet, mint közvetítő médium szerepe. Ebben a metaforikus elképzelésben a két rendszer – az individuális és a kontextuális – interakcióban áll egymással, mindkettő egyfajta üzeneteket küld, melyek a másik rendszer belső szerkezetébe asszimilálódnak. A kultúrakutatók hagyományosan a környezettől a gyermek felé érkező üzenetekre összpontosítanak, s csak nemrégiben, a fejlődépszichológia irányváltását követően kezdték felismerni az egyén szerepét és a hatás kétirányúságát. Ennek értelmében válik világossá a szocializáció kétirányú folyamatának expresszivitása, ahogyan a csecsemőt gyerekké szocializálják a szülei, úgy alakítja szülőkké a nőt és a férfit a felnövekvő gyermek. Ennek alapja a másik céljainak, szándékainak átvétele, Tomasello szerint egyfajta szerepcserés azonosulás [2, 47]. A környezet jelentésvilágának, a kultúra szimbólumainak elsajátításában elsődleges eszköz a nyelv. A kiindulópontot a szimbolikus interakcionizmus alkotja, mely hangsúlyozza, hogy az emberek közötti interakció jelentéshordozó szimbólumokon és a jelentések értelmezésén keresztül zajlik. A kultúra átadása – generációról generációra – ennél fogva olyan kommunikációs folyamat, amelyben a felnövekvő egyén kulturális környezetének vonásai ugyanazokat az üzeneteket közvetítik számára, amelyek az adott kultúra jellemző formáit hordozzák. A gyermek “kulturális karaktere” az üzenetek tartalmának internalizálásával jön létre [8, 181]. Az erkölcsi szocializáció is hasonló mintázatokon alapul, ugyanis a gyermekek felismerik a mindennapi tevékenységben dramatizálódó és megnyilvánuló erkölcsi rendet.

A kulturális üzenetek fontos forrásai közé tartoznak az általános viselkedési rutínok és az élet mindennapi szerveződése is, melyek számunkra teljesen megszokottak. A környezettől a gyermeknek küldött “üzenetek” metaforája elvezet ahhoz a kérdéshez, hogy a gyermek milyen folyamatok segítségével asszimilálja ezeket az üzeneteket. A gyermekkutatók a folyamat nyelvészeti megfogalmazását javasolják: a gyermek nem szocializálódik, hanem az anyanyelv elsajátításával analóg folyamat során elsajátítja a kultúrát. Továbbá úgy gondolják, a nyelv elsajátítása elengedhetetlen része annak a folyamatnak, melyben a gyermek a kultúra kompetens tagjává válik [5, 341]. Ezzel magyarázható az is, mely szerint a kultúra és a nyelv egymástól elválaszthatatlan fogalmak: a nyelv tükrözi, rögzíti, újraalkotja, formálja kultúránkat [4, 30]. Mindemellett elgondolkodtató az a tény, mennyire deficit helyzetbe kerül a nyelvelsajátítás teljes elszigeteltségben, valamint milyen fokon épülhet be az adott kultúra a személyiségbe.

Ennek ellenére a modularista szemlélet mégis úgy véli, hogy a nyelvfejlődés folyamata hasonlít a testi szervek fejlődéséhez: bármely környezet, amelyik megfelelő ahhoz, hogy fenntartsa egy társas csoportot, arra is alkalmas, hogy a nyelv fejlődését is előidézzék, minden különösebb ráhatás nélkül. Jogosan tehető fel a kérdés, létezik-e a gyermek és a felnőtt között egyfajta interakciós minimum, mely elegendő a „nyelvi szerv” kifejlődéséhez. A nyelv előfeltételeinek számos jellemzője már születéskor jelen van. Ilyen a fonémák igen finom megkülönböztetésének képessége, a szótagok/nem szótagok megkülönböztetése, a beszédhangok elválasztása a nem beszédhangoktól, illetve természetes mondathatároknak, magánhangzó-hosszúságoknak, nyelvi hangsúlyoknak és ritmusnak megfelelő beszédhangok preferenciája. Ahhoz azonban, hogy a gyermekkel együtt világra jövő nyelvi „magok” kicsírázzanak és virágba boruljanak, bizonyos feltételeknek jelen kell lenniük.

A kultúrától elzártan felnevelt gyermekek történetei vezethetnek el ahhoz, hogy meghatározzuk a nyelvi fejlődés fenntartásához szükséges kulturális támogatás minimális szintjét. Kitűnő példa az egyik jól ismert leánygyermek esete (Genie), akit a második születésnapja előtt nem sokkal egy szobába zártak (napközben bilijéhez láncolva, éjszaka pedig szűk és kényelmetlen hálósákba beszorítva). Szobafogságában semmilyen normális nyelvi input nem érte, és csupán csak minimális társas interakciót volt képes folytatni. Borzalmas életvitelét csak tetézte az apja által szándékosan kiadott állathangok hallgatása. Mikor tizenhárom évesen kiszabadult a kegyetlen, emberhez méltatlan körülmények közül, a lányka hihetetlenül rossz állapotban volt: sovány és kicsi termet jellemezte, nem volt képes a rendes járásra, ritkán hallatta hangját, nem volt szobatiszta, s bár figyelemre méltó téri képességekkel rendelkezett, beszélni soha nem tanult meg.

A legkezdetlegesebb nyelvi teljesítmény elsajátításához nem elegendő csupán hallani a nyelvet, de részt is kell venni azokban a helyzetekben, amelyek létrehozásában a nyelvnek is szerepe van. A nyelv segítségével hozhatóak létre és tarthatóak fenn az emberek közötti kapcsolatok. Ugyanakkor a nyelv tölti ki a gesztusok és a más típusú cselekvések közötti szakadékot, valamint a nyelv teszi lehetővé az elvárások és az értelmezések finomhangolását [3, 190-191].

A kulturálisan szervezett közös tevékenység, amelyben új résztvevőként van jelen, a nyelvelsajátítás egyik alapvető alkotóeleme. Azáltal, hogy a gyermekek ilyenkor megküzdnek, hogy megértsék a tárgyakat és a társas viszonyokat, annak érdekében, hogy megszerezzék az irányítást önmaguk és a környezetük felett, újratermelik a kultúrát, amelybe beleszülettek, éppen úgy, ahogyan újrafeltalálják, „bekebelezik” elődeik nyelvét.

1. ASSMANN, J.: *A kulturális emlékezet. Írás, emlékezés és politikai identitás a korai magaskultúrákban*. Atlantisz Kiadó, Budapest, 1999. – 430 o.
2. COLE, M.-COLE, S.R.: *Fejlődéslélektan*. Osiris Kiadó, Budapest, 2003. – 805 o.
3. COLE, M.: *Kulturális pszichológia*. Gondolat Kiadó, Budapest, 2005. – 375 o.
4. ERDŐS M.: *A nyelvben élő kapcsolat*. Typotex Kiadó, Budapest, 2006. – 320 o.
5. FÜLÖP M. (szerk): *Kultúra és pszichológia*. Osiris Kiadó, Budapest, 2006. – 450 o.
6. GEERTZ, CL.: *Az értelmezés hatalma*. Századvég Kiadó, Budapest, 1994. – 406. o.
7. GIDDENS, A.: *Szociológia*. Osiris Kiadó Budapest, 2008. – 835 o.
8. MEAD, G.H.: *A pszichikum, az én és a társadalom szociálbehaviorista szempontból*. Gondolat Kiadó, Budapest, 1973. – 285 o.

Culture (from the Latin cultura stemming from colere, meaning “to cultivate”) is a term that has different meanings. The term culture in anthropology had two meanings – the evolved human capacity to classify and represent experiences with symbols, and act imaginatively and creatively; and the distinct ways that people living in different parts of the world classified and represented their experiences, and acted creatively.

The study shows those new significant aspects of culture and language which appeared in psychological literatures.

Key words: culture, cultural memory, cultural psychology, language, socialization.

УДК 372.32

ББК 74.105

Kissné Korbuly Katalin

AZ ÓVODA ÉS A CSALÁD EGYÜTTMŰKÖDÉSE, MINT A CSALÁDSEGÍTÉS FELTÉTELE

В публікації автор намагається дати відповідь на два питання. А саме: Як на даний момент здійснюється співпраця дошкільного навчального закладу з сім'єю та як можна вдосконалити дану систему роботи.

Ключові слова: дошкільне виховання, сімейне виховання, допомога сім'ї, батьківські збори, щоденні консультації, день відкритих дверей.

Mint ismeretes az utóbbi időben megváltozott a gazdasági helyzet, melyet a családok is nap mint nap észlelnek. Egyre inkább általánossá válik, hogy a családi élet tárgyi feltételeinek biztosítása érdekében a felnőttek és ezen belül is a fiatal házaspárok, a kisgyermekes szülők másodállást vállalnak illetve túlmunkát végeznek. Az életszínvonal megőrzése, a lakásvásárlás gondjai döntően azokat a családokat érintik, akiknek óvodás és iskoláskorú gyermekük van. Az anyagi helyzet javítása érdekében tett erőfeszítések ha az arányokat nem sikerül egyensúlyban tartani, a gyermekek nevelése, a családi élet rovására mehet.

Sajnálatos módon az utóbbi 10 évben megnőtt a munkanélküliek száma. Ez a jelenség a gyerekes családokat is érinti. A változó társadalomban természetesen maga a család is átalakul, hiszen megváltoznak körülötte a feltételek, a társadalom szemléletmódja értékítélete. Mint ismeretes Magyarországon nő a válások száma. A többgenerációs együttélésben részben pótolhatja a gyermek számára az eltávozott szülőt valamelyik nagyszülő. Jelenleg azonban az a gyakoribb, hogy az elvált szülők (elsősorban nők) egyedül élnek gyermekükkel.

A nevelési intézményeknek a családi élet átalakulásakor nemcsak a strukturális változásokkal kell számolnia, hanem a fentiekben már kifejtett anyagi értékek presztízsének növekedése, az elszegényesedés, a szabadidő tartalmának változása stb. következményeként a családok megváltozott életmódjával is. Eltérő műveltség, eltérő pedagógiai kulturáltság jellemző a családokra. Ennek következtében a gyermek az óvodába is eltérő ismerettel és szokásrendszerrel érkezik.

“A gyerek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, s ebben az óvodák kiegészítő szerepet játszanak.” (ONOAP, 1996. 3. 1.) Már az óvodának is célja, hogy korrekciós munkát végezzen, csökkentse az esélyegyenlőtlenségeket. A pedagógus ennek a feladatnak csak akkor tud eleget tenni, ha ismeri a gyermek családi körülményeit, és ha indokolt segíti, támogatja a szülőket vagyis családgondozást végez.

З М І С Т

ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

<i>Біницька Катерина.</i> Вища педагогічна освіта в Польщі – досвід двадцяти років (1945-1965 рр.) трансформації суспільства.....	3
<i>Вовк Мирон.</i> Автентичні аспекти виконавської творчості в контексті розвитку музично-інструментальної етнопедагогіки.....	9
<i>Лисенко Неллі.</i> Пріоритети етнопедагогічної діяльності педагога ДНЗ у сучасному інформаційно-креативному просторі.....	15
<i>Науменко Тетяна.</i> Організація освітньо-інформаційного простору для дітей раннього віку.....	21
<i>Соловей Микола.</i> Погляди В.П.Струманського на виховання дітей засобами народної педагогіки.....	25
<i>Стасюк Вікторія.</i> Історіографія становлення суспільного дошкільного виховання на Буковині другої половини ХІХ ст.....	32
<i>Олвастоне Балог Жужанна.</i> Вплив глобалізації старіння.....	36
<i>Бергхауер-Олас Емйовке.</i> Зв'язок мови з культурою.....	43
<i>Кішне Корбуль Каталін.</i> Співпраця дошкільного навчального закладу і сім'ї – запорука сімейного виховання.....	47
<i>Палфі Шандор.</i> Специфіка угорського дошкільного виховання у 1950-х роках, через призму аналізу чинних в Угорщині програм навчання та виховання дітей дошкільного віку.....	54
<i>Серені Шандор.</i> Етнопедагогічне спрямування морального виховання творчості Шандора Маккаї у другій половині тридцятих років.....	61
<i>Едіта Вольтер.</i> Обмін виховною культурою між поколіннями, як етнопедагогічна категорія в умовах інтеграції та глобалізації.....	70

ВИЩА ШКОЛА

<i>Білавич Галина, Савчук Борис.</i> Етнонормативна культура українців у системі професійної компетенції студента.....	75
<i>Борин Галина.</i> Етнопедагогічний аспект підготовки майбутніх вихователів до роботи з батьками.....	80
<i>Бродовська Алла.</i> Підготовка майбутніх вихователів до екологічного виховання дітей на народних природознавчих традиціях.....	84
<i>Кім Ганна.</i> Підготовка майбутніх вихователів до використання елементів народної математики в роботі з дітьми дошкільного віку.....	88
<i>Лисенко Олександра.</i> Місце літературного краєзнавства в системі підготовки майбутніх спеціалістів з організації туристичної діяльності.....	93
<i>Макаренко Ольга.</i> Використання мультимедіа в курсі “Етнопедагогіки” у вищій школі.....	100

<i>Марчій-Дмитраш Тамара.</i> Моделювання ігрових ситуацій у підготовці майбутніх учителів іноземних мов.....	105
<i>Перетяцько Катерина.</i> Уявлення студентів ВНЗ щодо поняття “шанобливе ставлення до представників різних етносів”.....	109
<i>Рега Олексій, Проконів Любов.</i> До проблеми формування моральної культури майбутнього педагога сучасного ВНЗ.....	116
<i>Титунь Оксана.</i> Українознавчий зміст підготовки майбутніх вчителів до позакласної виховної роботи з молодшими школярами.....	121
<i>Томенчук Софія.</i> Розвиток креативних здібностей викладачів природничо-математичних дисциплін в умовах полікультурної освіти України.....	125

ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ

<i>Заранська Наталія.</i> Педагогічні умови прилучення дошкільників до духовних цінностей на заняттях музики.....	131
<i>Лопухівська Алла.</i> Соціальне становлення учнів у соціокультурному середовищі сільської школи.....	137
<i>Маховська Світлана.</i> Традиційна етнокультура українців як світоглядний орієнтир студентської молоді.....	141
<i>Павлюк Аліса.</i> Формування мовної особистості дітей на етнографічному тлі в умовах інтеграції і глобалізації сучасної освіти.....	146
<i>Савчук Володимир.</i> Обрядовість як етновиховний потенціал формування молоді.....	150
<i>Сігінішина Галина.</i> Особливості використання засобів народної педагогіки у вихованні у дошкільників любові та пошани до сім'ї.....	153
<i>Молнар Каталін.</i> Основи екологічного виховання дітей і батьків “Вивчаємо ліс”.....	158
<i>Гованські Яношне.</i> Вплив народного хорового співу на етнічне виховання особистості.....	165

ТЕОРІЯ НАВЧАННЯ

<i>Гусаківська Світлана.</i> До проблеми розвитку особистості дошкільника...	170
<i>Кудярьська Тетяна.</i> Усна народна творчість як засіб розвитку мовлення дошкільників із мовленнєвими порушеннями.....	173
<i>Пулатова Людмила, Гільберг Тетяна.</i> Міжкультурна комунікація в контексті полікультурності особистості.....	178
<i>Реґо Ганна.</i> Теоретичні основи методики навчання українського мовлення дітей дошкільного віку в дошкільних закладах з угорською мовою навчання.....	182

CONTENTS

THE HISTORY OF PEDAGOGICS

<i>Binyts'ka Kateryna.</i> Higher Pedagogical Education in Poland – Experience of Twenty Years of Society's Transformation (1945-1965).....	3
<i>Vovk Myron.</i> The historical aspects of beginning and development of musical ethnopedagogic.....	9
<i>Lysenko Nelli.</i> Priorities of ethnopedagogical activity of the pre-school educational institution teacher in the modern informative and creative space.....	15
<i>Naumenko Tetyana.</i> Organization of educationally-informative space for the children of early age.....	21
<i>Solovey Mykola.</i> V.Strumansky views on tducation 0f children by means of peoples pedagogics.....	25
<i>Stasyuk Victoria.</i> The historiography of formation of the public preschool education of Bukovyna in the second half of 19-th century.....	32
<i>Olvastone Balog Zguzga.</i> The influence of globalization of ageing.....	36
<i>Berghauer-Olas Emjovke.</i> A kultúra és nyelv kapcsolata.....	43
<i>Kisne Korbuly Katalin.</i> The teamwork of pre-school educational institute and the family is the guarantee of family education.....	47
<i>Palfi Sandor.</i> Peculiarities of Hungarian pre-school education in 1950-th in the light of the efficient educational program in Hungaria and upbringing of pre-school age children.....	54
<i>Szerepi Sandor.</i> Ethnopedagogical direction of moral education of Shandor Makkai creation in the second part of 30-th.....	61
<i>Edyta Walter.</i> The remise of cultural education from generation to generation is ethnopedagogical category of integration and globalization.....	70

HIGHER SCHOOL

<i>Bilavych Halyna, Savchuk Borus.</i> Ethno normative Ukrainian culture in the system of a student professional competence.....	75
<i>Boryn Galina.</i> Ethnopedagogical aspect the future teachers' preparation to work with parents.....	80
<i>Brodovs'ka Alla.</i> The future teachers' preparation to the ecological upbringing based on the national nature studying traditions.....	84
<i>Kit Hanna.</i> Preparation of the future kindergarten teachers to usage of folk mathematics elements in the work with children of pre-school age.....	88
<i>Lysenko Oleksandra.</i> Place a literary regional studies in the training of future specialists of tourist activity.....	93
<i>Makarenko Olga.</i> The multimedia using in the course of Ethnopedagogy in the high school.....	100

Marchij-Dmytrash Tamara. The modeling of game situations in the future foreign languages teachers training.....	105
Peretiat'ko Kateryna. The higher educational insinuations imaginaries as to the nation “Respectful treatment of different ethnos representatives”.....	109
Rega Olexij, Prokopiv Lubov. To the problem of forming of moral culture of future teacher modern higher educational establishments.....	116
Tytun Oksana. The content of would- be teachers` preparation for out-of-school activities with children of primary school.....	121
Tomenchuk Sofia. The development of creative abilities of teachers of natural-mathematical science under the conditions of polycultural environment of Ukraine.....	125

THE THEORY OF UPBRINGING

Zaranska Natalia. Pedagogical accommodations incorporation of pre-school age children to spirit values during the music lessons.....	131
Lopukhiyska Alla. Social development pupils in the cross-cultural surrounding of the village.....	137
Mahovs'ka Svitlana. Traditional Ukrainian ethnoculture, hov world outlook potential student youth forming.....	141
Pavlyuk Alisa. Forming of children speech personality on the ethnographic side on condition of integration and globalization of the modern education....	146
Savchuk Volodymyr. The ritual as ethnic upbringing potency of school youth forming.....	150
Sygynyshuna Galina. Peculiarities of means of national pedagogy of education in preschool children of love and respect to family.....	153
Molnar Katalin. The base of ecological education of children and parents “Learfo learn forest“.....	158
Govanski Yanoshne. Research on the effects of singing in choir on personality development.....	165

THE THEORY OF EDUCATION

Husakivska Svitlana. For problem of personality development preschooler...	170
Kudyarska Tetiana. Verbal national creation as means of the speech development of pre-school age children with speech breaking.....	173
Pulatova Lyudmila, Gilberg Tetiana. Intercultural communication in the consist of the policultural personality.....	178
Reho Hanna. The theoretical grounds of the methods for teaching the Ukrainian language speaking of children of preschool age in Infant schools with Hungarian language teaching.....	182

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

ВІСНИК
Прикарпатського національного університету

ПЕДАГОГІКА
Випуск XXXIII

Видається з 1995 р.

Адреса редколегії: 76000, м.Івано-Франківськ, вул. Мазепи, 10
Педагогічний інститут
Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, тел. 2-33-62

Ministry of Education and Science of Ukraine
Precarpathian National University named after V.Stefanyk

NEWSLETTER
Precarpathian National University named after V.Stefanyk

PEDAGOGICS
№ XXXIII Issue

Published since 1995

Publishers adress: Pedagogical Institute,
Precarpathian National University named after V.Stefanyk
57, Shevchenko Str., 76025, Ivano-Frankivsk, tel. 59-60-21

Головний редактор: Головчак В.М.
Літературний редактор: Будник О.Б.
Комп'ютерна правка: Андрусак У.М, Дмитрів Р.В., Кузишин Г.В.
Комп'ютерна верстка: Дмитрів Р.В.

За зміст і достовірність фактів, цитат, власних імен
та інших відомостей відповідають автори

Друкується українською мовою. Реєстраційне свідоцтво КВ №435

Здано до набору 25.03.2010 р. Підп. до друку 01.04.2010 р
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Гарнітура "Times New Roman".
Ум. друк. арк. 12,00. Тираж 100 прим. Зам. 40.

Віддруковано у Видавничо-дизайнерському відділі ЦІТ
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника
76000, м.Івано-Франківськ, вул. Бандери 1, тел. 71-56-22
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру від 12.12.2006 серія ДК 2718